

Alles is familie

Voor een doorsneegezin is de maand december vol feestjes en verplichtingen al hard werken. Maar als samengesteld gezin moet je helemaal aan de bak. ‘Een nieuw gezin vraagt om nieuwe patronen.’

*Door Charlotte van Drimmelen
Fotografie: Martin Dijkstra*

PATRICK LAMMERS (53)

Ceo van Essent. Is acht jaar samen, waarvan zes getrouwd, met Barbara Lammers (45), global HR-director bij Brand Loyalty. Patrick heeft twee zoons, Coen (22) en Tim (24), Barbara is moeder van Mattijs (12) en Katarina (14).

DECEMBER-DRAAIBOEK

Sinterklaas: hele gezin thuis. Eerste kerstdag bij Barbara's ex Dennis en zijn vriendin. Tweede kerstdag: thuis. Oud en nieuw: skiën met het hele gezin en met Patrick's moeder.

Katarina, Mattijs, Coen, Tim, Patrick en Barbara (vanaf links).

‘Zowel zakelijk als privé hebben Barbara en ik allerlei borrels en diners in

december, maar als het moet zeg ik alles af; het liefst ben ik bij mijn gezin. Kerstmis is voor ons een moment om te reflecteren. We zoomen in op de leuke en minder rooskleurige gebeurtenissen van het afgelopen jaar.’

‘Koken is een hobby van me, dus ik ben verantwoordelijk voor het kerstdiner. Het wordt dit jaar kreeft van de barbecue of een gans, ik twijfel. Sinds wij een gezin zijn, tuigen de twee kleintjes met Barbara's moeder de kerstboom op. Barbara heeft het dan druk met het maken van playlists. De afspraak is dat ze anderhalf uur kerstmuziek mag draaien, langer houden de kinderen en ik niet vol.’

‘Mijn ex en ik hebben weinig contact, de kinderen zijn bij mij gebleven. Tussen Barbara en haar ex Dennis – die met een nieuwe partner ook twee kinderen heeft – was het in het begin ook niet makkelijk; het leed door de kapotte relatie veroorzaakte ruis op de lijn. Maar met het verstrijken van de tijd is er een bijzonder plezierig contact ontstaan tussen alle betrokkenen: we vinden elkaar oprecht leuke mensen. Dat is zo-

Lees verder
op pagina 30

**FLOOR
ZINGERINK (34)**

Is vier jaar samen met John Brewster (51). Ze werken beiden in het onderwijs. John heeft twee zoons uit een eerdere relatie, John-Lee (24) en Alex (23).

Samen hebben ze James-Lewis (1).

**DECEMBER-
DRAAIBOEK**

Sinterklaas: met hun zoontje bij de ouders van Floor. Eerste kerstdag: met drie kinderen bij hen thuis. Oud en nieuw met z'n drieën thuis.

 Lees verder op pagina 30

‘We zullen een draai moeten geven aan Nederlandse feesten’

Als de herfst komt hoor ik sommige mensen klagen over kou en donkere dagen, maar ik kijk in oktober al uit naar de dag waarop ik een kerstboom kan kopen. Een mooie grote wil ik, met veel ballen en zes lichtsnoeren. Het moet knallen, zonder dat het kermis wordt.’

‘Ik kom uit een hecht katholiek gezin, waarin kerst en sinterkaas dierbare feesten zijn. John kwam op zijn twintigste vanuit Suriname naar Nederland en heeft veel minder met de decembermaand dan ik. Hij viert met mij mee, zegt “Ik geniet als jij geniet”, maar als ik vandaag zou besluiten alles af te blazen zou hij dat prima vinden.’

Balkenbrij en champagne

‘Het is fijn dat John zonder mokken meegaat in mijn decemberflow, maar het vieren van feestdagen krijgt pas een meerwaarde als je dat bijzondere gevoel van vreugde en nostalgie kunt delen. Op kerstavond ging ik als kind met mijn ouders naar de nachtmis. Bij thuiskomst aten we balkenbrij en dronken we champagne. Tot diep in de nacht deelden we verhalen en blikten we terug op het jaar. Bij deze traditie heb ik me altijd prettig gevoeld en het lijkt mij bijzonder om kerkbezoek in ons gezin door te voeren.’

‘Maar onze tradities zijn nog in de maak. We zullen een draai moeten geven aan de Nederlandse feesten en gebruiken om ervoor te zorgen dat december van ons allebei wordt. We vinden het in elk geval belangrijk dat James-Lewis bekend raakt met de Bijbelverhalen. Ik vind de kerstverhalen een verrijking voor kinderen; ze zetten mij al jong aan het denken.’

Van links af:
John, Floor,
James-Lewis
en John-Lee.

Van links naar rechts: Ernst, Simon, Justine, Filip, Eriken Tessa.

JUSTINE KIST (56)

Auteur. Moeder van Filip (18) en stiefmoeder van Erik (23), Tessa (25), Ernst (27) en Simon (30).

Justines man, Vincent, overleed in 2012 aan longkanker, daarvoor was zijn ex-vrouw al overleden. Justine is nu alleen met de vijf kinderen.

DECEMBER-DRAAIBOEK

Sinterklaas: gaat dit jaar niet door. Kerstdiner: op nader te bepalen avond. Oud en nieuw: iedereen trekt eigen plan.

 Lees verder op pagina 30

‘We ontmoeten elkaar in 1996. Vincent had vier

kinderen, die we tijdens de feestdagen nauwelijks zagen. Ik kan me één oud en nieuw herinneren dat ze bij ons waren, maar zij wilden destijds in december liever bij hun moeder zijn. Toen die in 2006 aan kanker overleed, kwamen de kinderen, toen 16, 14, 12 en 10, en hun hond Tara, bij ons wonen. Filip, de zoon van Vincent en mij, was 5.’

‘Vier pubers die niet van jezelf zijn, die met honderd verhuisdozen op de stoep staan: een ontplofing, zeker als je één kleuter gewend bent. Het was enorm wennen voor iedereen, maar wat waren ze allemaal flink. Geen moeder meer, verhuizen van Utrecht naar Amsterdam, weg van hun scholen en terechtkomen in een nieuw gezin met eigen regels. Overleven, doorgaan en zo min mogelijk achteruitkijken; dat was wat we deden.’

Ontbijt na de nachtmis

‘Toen de ongewone situatie begon te wennen, kwam het nieuws dat Vincent longkanker had. Niet te bevatten. Het grote verdriet speelde vooral in de periode na de diagnose; ik zag mijn man zo lijden dat zijn dood een opluchting was. We leefden ernaartoe. Kerstmis zonder Vincent vond ik ongelooflijk moeilijk. Hij kon fantastisch koken, wist als geen ander hoe je een kerstdiner tot een succes kon maken. Het kerstontbijt serveerde hij na de nachtmis, net als vroeger bij hem thuis. Hij maakte er iets speciaals van: mooi gedekte tafel, kaarsen aan, snoepjes in servetjes; dat werk. Om dan ineens alleen de verantwoorde-

‘Dat ongezellige hotel, en we waren al zo somber’

PATRICK LAMMERS:

veel waard, want of kinderen nou 23, 15, 10 of 4 zijn: ze willen ervan op aan kunnen dat hun ouders het tijdens de feestdagen goed regelen. Doordat we dezelfde waarden, normen, ideeën en principes hebben, waren we het erover eens dat onze kinderen op nummer één staan. Zij hebben niet voor deze situatie gekozen, dus wij zijn degenen die af en toe op onze tong moeten bijten.'

'Zeker in een hectische maand als december kun je daar een hoop rust voor terugverwachten. Een nieuw gezin vraagt om nieuwe patronen en het heeft ons geholpen consequent en consistent te zijn. Bij grote zigzagbewegingen varen kinderen niet lekker. We hebben dingen nooit ingewikkeld gemaakt: "Morgen ga je gezellig naar papa toe", zeiden we tegen de kleintjes.'

Verplicht gedicht

'Het geheim schuilt in vooruitkijken en loslaten: geen wrok koesteren over dingen die in het verleden gebeurd zijn en je niet druk maken of je de kinderen eerste of tweede kerstdag "krijgt". Dan wordt het uiteindelijk 22 of 27 december, nou en?'

'Omdat we allemaal internationale voltijdbanen hebben, leggen we onze schema's tijdig naast elkaar. Het overleg over wie welke kerstdag "krijgt", gaat altijd relaxed. Wij geven cadeaus met sinterklaas, Dennis met kerst.'

'Sinterklaas is Barbara's feest. Ze gaat helemaal los, hilarisch. Ik ben tegen surprises en het is mij wonder boven wonder gelukt die traditie af te schaffen. Een gedicht stelt Barbara wel verplicht. Mocht je het lef hebben te verzaken, dan

heb je echt wel een probleem.'

'Er zijn stapels cadeaus, waarvan ik me ieder jaar afvraag of dat nou nodig is. Op zulke avonden zie ik mijn moeder terug in haar, die is al even bourgondisch. Op pakjesavond hebben we als traditie dat mijn schoonmoeder erwtensoept maakt en mijn moeder appeltaart. Het feest zal dit jaar een extra lading krijgen omdat het de eerste sinterklaasavond is zonder mijn vader; hij was bovendien jarig op 5 december.'

'Oud en nieuw vieren we doorgaans met vrienden. De twee grote kinderen zien we niet, tenzij ze even binnenwippen om alles op te eten voor ze de stad in gaan. Maar dit jaar gaan we met de kinderen en mijn moeder skiën.'

'Ach, december: heel gezellig allemaal, maar ik ben blij als het weer januari is. Dan kunnen we weer lekker normaal doen met z'n allen.' ←

FLOOR ZENGERINK:

'De moeder van John is overleden; ik heb haar nooit gekend. Zijn vader en twee zussen wonen in Suriname, zijn andere twee zussen in Nederland. John vertelde me dat je in Suriname wordt opgevoed om uit te vliegen; het is voor hem dus heel normaal dat familie ver weg woont.'

'Vorig jaar logeerden we met kerst bij mijn ouders in het oosten van het land. John-Lee en Alex gingen niet mee. Heel begrijpelijk, zij willen 's avonds de hof op met vrienden. Wel eten we op eerste kerstdag met z'n vijven aan een mooi gedekte kersttafel. Ik doe boodschappen, John zorgt voor het wild. We kopen een cadeautje voor elkaar, maar houden niet

van overdreven gedoe. Muziek is belangrijk voor ons. Alex speelt piano en John saxofoon. Het geeft een avond zoveel meer dan Mariah Carey uit een speaker.'

'Sinterklaasavond vieren we alleen met mijn familie; met cadeautjes en gedichten. Met oud en nieuw blijven we met James-Lewis thuis. De grote jongens nemen vrienden mee om bij ons oliebollen te eten en gaan daarna de stad in.'

'Eerlijk gezegd vind ik het best complex om de feestdagen zo te organiseren dat iedereen gelukkig is. Johns lievelingstekst "Alles is goed" sleept me erdoorheen. Het betekent zoiets als: mocht alles anders lopen dan van tevoren bedacht of afgesproken, dan is dat geen reden om in de stress te schieten.' ←

JUSTINE KIST:

lijkheid te dragen en alles gezellig te maken, dat vond ik ingewikkeld. De eerste kerst zonder Vincent ben ik daarom met de kinderen, mijn moeder en een neef en nicht – mijn vader was een jaar voor Vincent overleden – naar een hotel gegaan. Thuisblijven vonden we te confronterend. We kwamen aanrijden bij een vreselijk ongezellig hotel en we waren al zo dodelijk somber met z'n allen. Toen andere mensen in het restaurant gingen zingen, werd het toch nog een vrolijke avond.'

Vluchten met kerst

'Tradities zijn voor de kinderen belangrijk. Die helpen hen de mooie herinneringen aan hun ouders in stand te houden. We proberen Kerstmis zoveel mogelijk met z'n allen te vieren,

maar soms vlucht er iemand, en soms ben ik dat zelf. Dit jaar ga ik naar ons familieappartement in Zwitserland. Twee kinderen gaan waarschijnlijk mee, eentje zit in Madagaskar en eentje in Nepal. Inmiddels hebben we ook nog rekening te houden met schoonfamilies, maar omdat iedereen zo graag één avond als gezin bij elkaar wil zijn, gaat het ons absoluut lukken een datum te vinden. We kleden ons feestelijk aan. Mannen hoeven niet in pak, maar dragen wel een overhemd. Net zoals bij ons thuis vroeger branden er die avond echte kaarsjes in de boom – met een emmer water en een dweil ernaast. We draaien muziek van David Bowie en Bing Crosby en we denken aan de grappige dingen die hun vader kon zeggen. We staan niet op een dramatische manier stil bij iedereen die overleden is, maar halen sprekende herinneringen op.'

'Sinterklaasavond is voor ons allemaal belangrijk, dat vieren we meestal met mijn familie met surprises en gedichten. We luisteren naar alle gedichten en we lachen heel veel. Vorig jaar legden we cadeautjes onder de kerstboom omdat sinterklaas voor het eerst niet door kon gaan. Iedereen had het druk of was weg, net als dit jaar trouwens. Ongezellig, maar volgend jaar proberen we het in te halen.'

'Ik hou van december, maar vind Kerstmis overtrokken. Met sinterklaas ben je nog creatief bezig, maar Kerstmis draait vooral om veel eten. Als je naar de tv kijkt, zou je denken dat er alleen maar lachende gezinnen in glitterpakken aan tafel zitten. Terwijl er zoveel eenzame mensen zijn die helemaal niets te plannen of combineren hebben.' □

**'Ik ben blij als het weer januari is.
Dan is alles weer normaal'**